

Armilla de pana de color marró

Museu actual:

Museu Arxiu Tomàs Balvey (Cardedeu)

Cronologia:

1910-1919

Gènere:

Home

Armilla de pana de color marró. Obertura central davantera, cordada amb 5 botons metàl·lics. Molt tancada a l'escot, amb coll rodó, tot i que està obert, creant dues solapes petites, cosides per tal que no es puguin tancar. L'esquena està confeccionada d'un cotó més senzill. La pana era un teixit emprat sobretot per les classes més humils i per la classe treballadora: era resistent i a la vegada càlid. Amb el temps, i sobretot a principis del segle XX, la pana va ser emprada també en els vestits més informals.

Creador:

Desconegut

Firma:

Desconegut

Malauradament, la majoria de peces conservades són de producció anònima. No hi ha cap element distintiu que permeti relacionar-les amb seguretat amb un creador determinat. Cal destacar que probablement en la majoria de casos es tractava de confecció domèstica; d'altres, de confecció més complexa, estaven confeccionades per un sastre o per una cosidora sense cap tipus de reconeixement d'autoria.

Cal tenir en compte que fins a les acaballes del segle XIX, a les llars pobres o humils, homes i dones vestien peces fetes majoritàriament a casa. D'aquesta producció estrictament casolana es passà, amb el temps, a una concentració de la feina en mans d'uns artesans que s'hi dedicaven de manera exclusiva. Així, la producció passà de

satisfer les necessitats familiars a satisfer una demanda externa, implicant l'aparició d'un artesà especialitzat que, en el cas de la confecció, derivà en la figura del sastre.

Contràriament al que podria semblar, la modisteria no havia estat sempre una tasca reservada a les dones. De fet no fou fins al 1675 que a França es va permetre que les dones exercissin en aquest àmbit, en considerar que no estava ben vist que a les dones les vestís el sexe oposat. A partir d'aquell any les cosidores franceses van poder confeccionar vestits per a dones, amb excepció de les cotilles, i la roba d'infants fins a vuit anys. A França, la confecció de cossos per a dones i nens va continuar essent un privilegi de la corporació de sastres fins al 1871.

És força evident que existia una diferència entre la feina de la cosidora o costurera i la del sastre, que probablement raïa, ja no tant en la qualitat de la feina, sinó en el valor que se li donava a aquest darrer. Tot i així, tampoc els sastres etiquetaven les seves peces. No serà fins al 1858, que el gran creador de moda Charles Frederick Worth començarà a etiquetar les seves peces amb el seu nom, a mode de marca. De fet aquesta pràctica ja es donava en altres àmbits, com la barreteria femenina (anomenada sovint "modes" a l'època). Aquest fet implicà una petita revolució en el món de la indústria de la moda, ja que per primera vegada es reconeixia el nom del creador com un valor afegit a la peça. En el cas català, les primeres etiquetes van aparèixer a finals dels anys 70 del segle XIX.

Ús:

Exterior

Tipologia d'ús:

Indumentària d'arrel tradicional

Tipus de peça:

Indumentària civil masculina

Tacte:

Suau

Llis

Color:

Marrons

Material:

Cotó

Enllaços externs:

<http://memoriadesants.blogspot.com.es/2015/07/el-privilegi-de-la-pana.html>

https://books.google.es/books?id=htrtGIp6oe8C&pg=PA369&lpg=PA369&dq=historia%20de%20Kf9HSFo&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKEwjPwvXTytbWAhWBfhoKHRCdC_kQ6AEIaTAI#v=onepage&q&f=false

Hemeroteca:

<http://www.museunacional.cat/ca/colleccio/retrat-del-pintor-ramon->

Bibliografia:

- AMBROSE, GAVIN; Harris, Paul. Diccionario visual de la moda. Barcelona: Gustavo Gili, 2008.
- BANDRÉS OTO, MARIBEL. El vestido y la moda. Barcelona: Larousse, 1998.
- BAUDOT, FRANÇOIS. La moda en el siglo XX. GUSTAVO GILI, 2008
- BAXTER-WRIGHT, EMMA [ET. AL.] Moda vintage: la evolución de la moda y el vestido en los últimos cien años. Barcelona: Parramón, 2008.
- BUXBAUM, GERDA (ed.) Iconos de la moda: el siglo XX. Barcelona: Electa, 2007.
- CODINA, MÓNICA. “Crear moda, hacer cultura”. A: Ars Brevis: anuario de la Cátedra Ramón Llull Blanquerna, n. 10 (2004), p. 43-62. [1]
- CODINA, MÓNICA; MONTSERRAT HERRERO (eds.) Mirando la moda: once reflexiones. Madrid: Ediciones Internacionales Universitarias, 2004.
- DELPierre, MADELEINE. Le costume: la haute couture de 1940 à nos jours. Paris: Flammarion, cop. 1991.
- Elio Berhanyer: 50 años de moda: exposició, Museo del Traje, CIPE. Madrid: Ministerio de Cultura, Subdirección General de Publicaciones, Información y Documentación, 2008.
- FIGUERAS SERRA, JOSEFINA. Moda española: una historia de sueños y realidades. Madrid: Ediciones Internacionales Universitarias, 2003.
- FUKAI, AKIKO (ed.) Moda: una historia desde el siglo XVIII al siglo XX : la colección del Instituto de la Indumentaria de Kioto Taschen, 2006.
- GOLBIN, PAMELA. Madeleine Vionnet: puriste de la mode. Paris: Arts décoratifs , 2009
- HERRERO, MONSERRAT. “Fascinación a la carta: moda y posmodernidad”. A: Nueva revista de política, cultura y arte. N. 72 (nov.-dic. 2000), p. 79-87.
- Inspiraciones: Mariano Fortuny y Madrazo: exposició, Museo del Traje – CIPE. Direcció, Eloy Martínez de la Pera Celada; textos, Eloy Martínez de la Pera Celada [et al.]. Madrid: Ministerio de Cultura, Subdirección General de Publicaciones, Información y Documentación, 2010.
- La mirada de Vogue: exposición. Editor, Javier Pascual del Olmo; directora, Yolanda Sacristán; subdirector, Javier Fernández de Angulo; comissari, Rafael Levenfeld; coordinació, María Fitz James Stuart. Madrid: Museo del Traje, Centro de Investigación y Patrimonio Etnológico: Ediciones Condé Nast, 2004.
- Manus x machina: fashion in an age of technology. New York: Metropolitan Museum of Art, 2016.
- MARTÍNEZ BARREIRO, ANA MARÍA. “La difusión de la moda en la era de la globalización”. A: Papers: revista de sociología, n. 81 (2006), p. 187-204. [2]
- MARTÍNEZ BARREIRO, ANA MARÍA. “La moda en las sociedades avanzadas”. A: Papers: revista de sociología, n. 54 (1998), p. 129-137.
- MORALES, MARÍA LUZ. La moda: el traje y las costumbres en la primera mitad del siglo XX. Barcelona: Salvat, 1947.
- Mutations: mode, 1960-2000. Exposició. Musée de la mode et du costume (París, França). Paris: Paris-musées, 2000.

- NICOLÁS MARTÍNEZ, MARÍA DEL MAR. “Mariano Fortuny y Madrazo: vestidos y tejidos de la colección del Museo del Traje”. A: *Indumenta: revista del Museo del Traje*, n. 0 (2007), p. 113-122.
- PARICIO ESTEBAN, PILAR. “El encuadre de la moda en los diarios españoles de información general de ámbito nacional (1900-1994)”. A: *Revista Latina de comunicación social*, n. 28 (2000), p. 1-4. [3]
- Paris-couture-années trente. Exposició. Paris-Musées : Société de l'histoire du costume , cop. 1987.
- REMAURY, BRUNO (ed.) *Dictionnaire de la mode au XXe siècle Paris : Regard* , cop. 1996.
- RIVIÈRE, MARGARITA. *Diccionario de la moda: los estilos del siglo XX*. Barcelona: Grijalbo, 1999.
- SAILLARD, OLIVER; DUCHÈNE, VIRGINE, MANESCAU, JACQUELINE. *L'homme objet : la mode masculine de 1945 à nos jours*. Marseille: Musées de Marseille, 1996.
- SCOPA-ZUCCHI, OSCAR (ed.). *Vogue España 100 años de moda*. Madrid; Barcelona; París: Condé Nast, 2000.
- SICARD, MARIE-CLAUDE. *Lujo, mentiras y marketing: ¿cómo funcionan las marcas de lujo?* Barcelona: Gustavo Gili, 2007.
- SMITH, PAUL JULIÁN. *Contemporary Spanish culture: tv, fashion, art and film*. Cambridge: Polity press, 2003.
- URREA, INMACULADA. *Coco Chanel: la revolución de un estilo*. Barcelona: Ediciones Internacionales Universitarias, 1997.
- URREA, INMACULADA. *Desvistiendo el siglo XX*. Madrid: Ediciones internacionales universitarias, 1999
- VÁSQUEZ ROCCA, ADOLFO. “La moda en la postmodernidad: deconstrucción del fenómeno fashion”. A: *Nómadas: revista crítica de ciencias sociales y jurídicas*, n. 11 (2005).
- VILAR, MARÍA JOSÉ. *Estética y tiranía de la moda*. Barcelona: Planeta; Madrid: Editora Nacional, 1975.
- VV.AA. *Moda: una historia del siglo XX*. TASCHEN BENEDIKT, 2012.
- WAUGH, NORAH. *The cut of women's clothes 1600 – 1930* London: Faber and Faber, 1968.